

Praktijkvoorbeelden van verbonden dorpen

Tekst bij de presentatie van Marieke De Boe van Landelijke Gilden

- Definitie van ‘verbonden dorpen’: gemeenschappen die innovatieve oplossingen zoeken en uitproberen, en die voortbouwen op sterke burgers en kansen.
- Er is de ‘pivoterende Landelijke Gildenaar’ die zoekt en experimenteert rond voedselgeletterdheid, mobiliteit, diversiteit.
- Iedereen worstelt met diversiteit: hoe dit op maat van mijn buurt, mijn dorp doen? Merelbeke heeft bv. heel landelijke kernen maar ook grootstedelijke problemen zoals veel files. ‘s Morgens staat het verkeer daar vast. Hoe dit als lokaal bestuur aanpakken?
- Hoe praktisch werken aan een verbonden dorp? Hier kun je heel breed in gaan! Doorgaans dient niet één thematiek zich aan om aan te snijden, er zijn geen individuele doelen om aan te pakken. Het is **vaak sector-overschrijdend** en dat is niet simpel. Soms lukt het ook niet. Bij een project in Provincie Antwerpen rond energie (coöperaties oprichten en naar energiedorpen evolueren) botsten de projectmakers tegen drempels binnen het wettelijk kader van Vlaanderen. Ook luidde het vaak: *waarom zou ik tijd en energie in een coöperatie stoppen als ik er geen voordeel bij heb?* En dat terwijl *Landelijke Gilden* 2 jaar geleden het initiatief nam om mensen te informeren rond energie en toen bomvolle zalen trok en er heel veel lezingen werden aangevraagd...

Hoe starten om een dorp of buurt verbonden te maken?

- Kies een bepaald terugkerend thema (mobiliteit, ruimtelijke planning) of nieuwe thema’s zoals vereenzaming en digitalisering. Marieke is fan van een combi-aanpak.
- Innovatief karakter: laat lokale mensen en behoeften op de 1^e plaats komen. Denk aan en werk met creatieve oplossingen voor uitdagingen.

Voorwaarden om tot een verbonden dorp te komen:

1. Een geëngageerde groep: mensen die ervoor willen gaan!

Bottom up-ideeën zijn de meest sterke, zo bleek binnen *Dorp Dynamiek* of *Veerkrachtige Dorpen*.

Een sprankel moet er zijn, trekkers heb je nodig! Vroeger deden mensen vooral mee uit overtuiging.

Nu geldt meer: *what’s in it for me?* Je plukt er de zaken uit die voor jou op dat moment interessant zijn. Marieke werkte mee in Jeugdhuis Steenhuize te Herzele, maar is zich later elders gaan inzetten.

Voorbeeld vanuit SAAMO: zorgzame buren = zoektocht naar geëngageerde buren. Het project rond een aanspreekpunt voor buren in de straat dat in Wingene liep, werd een flop. Dan is het zoeken naar een andere aanpak: niet altijd een groep van vaste mensen bereiken, andere manieren van instappen zoeken, de drempel verlagen. Wingene is het geboortedorp van Guido Gezelle. Vandaar de nieuwe projectvraag: *word jij mijn gezellige buur?* Aanpak: wie op vrijdag 31 mei een tafel buitenzet, krijgt van het lokaal bestuur een pretpakketje. Wel zelf voor koffie en taart zorgen. 54 buren schreven zich in. Het ging zo ineens van vijf naar 54 medewerkers... Hierna werden de mensen direct teruggemaid

met appreciatie. *Kom je volgende week ook voor het bedankingsmoment?* Toen werd gezegd: we willen wat verder gaan en met straatambassadeurs werken. Bijna twintig mensen wilden dit toen doen!

2. Een gemeenschappelijke visie

Voorbeeld: de buurtwerking Overbeke in Wetteren kreeg steun van het lokaal bestuur op de Gemeenteraad. Doel: nieuw leven in kerk en buurt inblazen. **Het is voor burgers zo belangrijk om het lokaal bestuur mee te hebben!**

3. Ruimte en middelen

- Ruimte en middelen zijn zo noodzakelijk. Vanuit *Zorgzame Buurten* werd ervaren dat hier meer en meer op zal moeten ingezet worden (via outreachend werken maar ook financieel).
- **Voorbeeld:** Oostkamp. De gemeentelijke diensten waren vooruitstrevend, ze wilden af van het hokjesdenken. Maak hier korte metten mee en werk op het intersectorale. Er gebeuren immers veel flaters door bij de eigen dienst 'te blijven', op een eilandje te werken. Zo krijg je intern onvoldoende communicatie. Een negatief voorbeeld: de Sportdienst van een of andere gemeente maakt en verspreidt een flyer voor een buitenspeeldag. Registreren moet via een QR. Maar de buurtzorg-coördinator organiseert graag laagdrempelige initiatieven en voelde zich gepasseerd. Oostkamp werkt via 'mens en maatschappij'. Er wordt bekeken: wie heeft hier de expertise, de tijd, de ruimte, waar zit de grote verwevenheid? Wie neemt vandaaruit de verantwoordelijkheid, de leiding? Zo is er veel meer onderling overleg tussen de diensten.
- Ga als lokaal bestuur alles meer en meer bekijken vanuit inwonersperspectief i.p.v. vanuit domeinen. Zo ga je spontaan veel meer samenwerken als ambtenaren. Je moet altijd op maat van het dorp werken, de vertaalslag maken.
- Hoe ga je als lokaal bestuur om met de signalen van de burgers, hoe geef je die door? In Oostkamp zijn meer dan 80 straatambassadeurs. Inzet werkt in twee richtingen bv. als lokaal bestuur ook opleiding voorzien voor vrijwilligers, hen uitleggen hoe de gemeente werkt als burgers bv. vragen hebben rond wegenwerken.
- Niet alles werkt overal. Dus moet je eerst een buurtplan of buurtanalyse maken.
- **Ander voorbeeld:** Peer, Pelt en Oudbergen deden mee aan *Mobilab*: laboratorium, experimenteren rond mobiliteit (dit is een proces en geen project), bv. bakfiets uitleenbaar stellen om bv. mee naar het milieupark te gaan. Het lokaal bestuur financierde dit mee. [Bekijk hier het draaiboek](#). Wat zijn hiaten, drempels en noden? Ga best eerst iets tijdelijk opzetten en kijk of het werkt, en doe daarna pas investeringen. Pelt sloot een deal met een lokale handelaar die bakfietsen ter beschikking stelde. Dit boomde meteen (men kon voor 3 à 4 weken uitleenen), dus hierin investeren. Peltse handelaars vonden het eerst fijn om lokaal meer te leveren en klanten met een elektrische bakfiets te bedienen. Dit liep van broodjeszaak tot bloemist. Maar het ligt nu stil. Is de oplossing hier de sociale economie op inzetten?

4. Een langetermijnvisie

- Ga heel bewust nadenken: hoe verduurzamen en bestendigen, hoe omzetten in regulier beleid? Kijk naar samenwerkingen. Er waren mooie budgetten voor *Zorgzame Buurten*, zo kon bv. iemand outreachend gaan werken. Sommige besturen zagen dat hierop MOET ingezet worden en wierpen de buurtwerkers aan.
- Werkwijze: naar het dorp rijden, parkeren en praten met mensen. Kijken hoe het zit met mobiliteit en openbaar vervoer, met detailhandel, is er nog een kerk?
- Gebruik de dorpentypologie (zie [p. 6 van deze pdf van Dorp Dynamiek](#)) en ga op basis van bepaalde factoren het dorp benaderen. Durf dromen!
- Push om een Actieplan op te maken! Bespreek dit samen met een stuur- of kerngroep en met andere stakeholders, en koppel regelmatig terug met het lokaal bestuur, met burgers en met het middenveld enz. Leg op voorhand goed vast wie je allemaal gaat betrekken. Weet dat je nooit iedereen kan meekrijgen.
- Plaats een foto op de website. Dienst marketing en communicatie: plak er een gezicht op! Spreek af met de communicatiedienst, zij weten hoe doelgroepen aan te spreken.
- Het is de taak van het lokaal bestuur te coördineren en te inspireren.
- **Voorbeeld:** Plus-Plekken van *Landelijke Gilden*. (Lees de [Inspiratiegids](#).) Ontmoetingsruimtes zijn zo belangrijk, hier gebeurt het! Ga er een WZC bij betrekken of een dienst waar mensen met beperking een plek vinden. Werk zowel binnen huizen als buiten (in het groen). *Landelijke Gilden* heeft veel partners meegenomen hiervoor.
- **Ander voorbeeld:** Europees project *Energiedorpen* i.s.m. Frankrijk en Ierland enz. Lees [hier meer info](#) rond het huidige wettelijk kader energiegemeenschappen.